

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Infektionskliniken Centralsjukhuset Karlstad	Version 2	Antal sidor 2
Dokumentägare Thomas Hollowell ST-läkare	Fastställare Maria Berglund Verksamhetschef	Giltig fr.o.m. 2023-04-19	Giltig t.o.m. 2025-04-18

Vaccination mot pneumokocker – vuxna över 18 år med mycket hög risk

Gäller för: Infektionskliniken Centralsjukhuset Karlstad

Bakgrund

Risken att drabbas av pneumokockinfektion är större hos personer över 65 år och hos personer med vissa kroniska sjukdomar eller risktillstånd.

Särskilt vaccinationsprogram för riskgrupper

Sedan den 1 december 2022 gäller ett nationellt särskilt vaccinationsprogram.

Vaccinationsprogrammet omfattar alla personer som är 2 år eller äldre med vissa sjukdomar eller tillstånd.

Risken för allvarlig pneumokocksjukdom delas in i två kategorier, hög risk och mycket hög risk. Denna rutin gäller patientgruppen med mycket hög risk.

Pneumokockvaccin

Det finns två typer av vaccin mot pneumokocker:

- Polysackaridvaccin som innehåller antigen från pneumokockbakteriens kapsel, PPV23 (Pneumovax) som skyddar mot 23 pneumokockserotyper.
- Konjugerat polysackaridvaccin. I Region Värmland är PCV20 (Apexxnar) upphandlat till vuxna.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar PCV20 till personer med mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom. I konjugatvaccinet PCV20 är polysackariden kopplat till ett bärarprotein. Konjugering av ett protein till polysackariden inducerar ett T-cellsmedierat immunsvaret och immunologiskt minne.

PPV23 innehåller antigen från 23 olika serotyper och inducerar inte T-cellsmedierat immunsvaret och inget immunologiskt minne. Revaccination ger ett liknande antikroppsvar som primärvaccination men inte någon boostereffekt.

Val av pneumokockvaccin till patienter med mycket hög risk för allvarlig sjukdom

Riskgruppen är heterogen och det kan behövas en individuell bedömning.

Grupper med mycket hög risk

- Aspleni eller hypospleni*
- Likvorläckage*
- Stamcellstransplanterade*
- Organtransplantation*
- Nedsatt immunförsvar**
- Cochleaimplantat
- Cystisk fibros

* Vissa grupper med mycket hög risk har särskilda vaccinationsprogram. Dit hör stamcellstransplanterade, nedsatt mjältfunktion (medicinskt eller kirurgiskt), organtransplanterade och likvorläckage. Se nedan samt separata rutiner för fullständigt vaccinationsprogram.

** Personer med hematologisk cancer, sicklecellsanemi eller lungcancer. Vissa personer med nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller medicinsk behandling som efter en individuell bedömning anses ha en mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom.

Alla vuxna med mycket hög risk för allvarlig sjukdom

För personer med mycket ökad risk rekommenderar Folkhälsomyndigheten det 20-valenta konjugatvaccinet (PCV20).

Tidigare vaccinationsstatus	Vaccin
Inte vaccinerad med pneumokockvaccin	En dos PCV20
Tidigare vaccinerad med PCV13 och/eller PPV23	En dos PCV20 minst ett år efter senaste dosen

Personer med aspleni, hypospleni eller likvorläckage

Denna grupp har enligt erfarenhet särskilt hög risk för invasiv pneumokocksjukdom och bör därför vaccineras efter ett särskilt vaccinationsschema med en dos PCV20 följt av en dos PPV23 minst två månader efter PCV20-dosen. Vid planerad splenektomi bör den sista vaccinationsdosen ha getts minst två veckor före operationen. Upprepad dos PPV23 rekommenderas efter ytterligare fem år.

Personer som genomgått stamcellstransplantation

Stamcellstransplanterade bör vaccineras efter ett särskilt schema med minst tre doser PCV20 följt av en dos PPV23. Se separat rutin för stamcellstransplanterade.

Revaccination

Revaccination med PPV23 rekommenderas när det gått minst fem år sedan den föregående dosen PPV23. För närvarande saknas rekommendationer gällande revaccination efter PCV20.

Roller och ansvar

Den vårdenhet som är patientansvarig för en person med mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom ska ordinera och genomföra vaccinationen. Om möjlighet till genomförande av vaccination inte finns på aktuell vårdenhet kan remiss skickas till Vaccination Värmland för vaccination. Ordination och önskat vaccinationsschema ska då anges i remissen.

Dokumentet är utarbetat av: Thomas Hollowell